

Τα ρωσικά μουσεία εισέρχονται σε νέα εποχή;

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Πηγή: Kommersant

Πηγή: Kommersant

Γιαν Σένκμαν

Στις 10 Ιουλίου η Μαρίνα Λοσάκ αναλαμβάνει τα καθήκοντα διευθυντή του περίφημου και πασίγνωστου διεθνώς, Μουσείου Καλών Τεχνών «Πούσκιν». Κατά πολλούς, η αλλαγή στο συγκεκριμένο Μουσείο, σηματοδοτεί μια νέα εποχή συνολικά στα ρωσικά Μουσεία.

Για πολλούς ο διορισμός της Λοσάκ στη θέση της Ιρίνα Αντόνοβα, η οποία διεύθυνε το μουσείο για περισσότερο από μισό αιώνα, δεν είναι απλά μια αλλαγή ηγεσίας. Σημαίνει ότι ο εκσυγχρονισμός έφτασε μέχρι έναν από τους τομείς- «άβατο» της δημόσιας ζωής, τα μουσεία. Και παρότι η Μαρίνα Λοσάκ στις πολυάριθμες συνεντεύξεις της έχει διαβεβαιώσει ότι δεν πρόκειται να προκαλέσει «καμία επανάσταση» στον χώρο των Μουσείων, είναι προφανές το αναπόφευκτο των αλλαγών.

Η Λοσάκ, γεννημένη το 1955, είναι εκπρόσωπος μιας εντελώς διαφορετικής γενιάς και καλλιτεχνικού περιβάλλοντος, από ότι η προηγούμενη διευθύντρια. Η βασική της παιδεία είναι φιλολογική, και όχι η Τέχνη. Στο ενεργητικό της διαθέτει κυρίως λογοτεχνικά έργα, καθώς και έργα που συνδέονται με την τέχνη της Πρωτοπορίας. Κάποτε είχε ασχοληθεί με το Μουσείο Λογοτεχνίας της Οδησού, το οποίο είχε περίπου ως πρότυπο το avant-garde μουσείο Μαγιακόφσκι της Μόσχας, καθώς και με το «Κέντρο Τεχνών της Μόσχας». Τα τελευταία καθήκοντά της, ήταν εκείνα της διευθύντριας του μουσείου-εκθεσιακού χώρου «Manezh». Ένας επίσης μεγάλος μουσειακός χώρος, και αυτός στο κέντρο της Μόσχας, όχι όμως του βεληνεκούς του Μουσείου «Πούσκιν». Η σημαντικότητα του «Πούσκιν» για τον ρωσικό πολιτιστικό χώρο είναι αντίστοιχη με αυτή του θεάτρου Μπολσόι και του «Ερμιτάζ».

Ένας από τους κύριους στόχους της Λοσάκ, είναι να οδηγήσει το Μουσείο στα σύγχρονα ευρωπαϊκά πρότυπα. «Μερικές φορές -αναφέρει- η σύγχρονη προσέγγιση δεν συνδέεται με ριζικές αλλαγές, αλλά με κάποια πολύ απλά πράγματα, όπως η διαρρύθμιση του φωτισμού και η καθοδήγηση μέσα στους χώρους ενός μουσείου. Υπάρχουν πράγματα τα οποία είναι απαραίτητα σήμερα σαν το οξυγόνο, για παράδειγμα, το Wi-Fi. Χρησιμοποιώντας κάποιες απλές τεχνικές, μπορούμε να κάνουμε βήματα προς τα εμπρός. Γενικά, τα μουσεία πρέπει να μιλούν στη σύγχρονη γλώσσα, όπως και εμείς δεν προσπαθούμε αυτή τη στιγμή να

συνομιλήσουμε στην παλαιά σλαβική. Η ροή στη Μόσχα νέων πληροφοριών είναι πολύ γρήγορη, και είναι αναγκαία η συνεχής ανανέωση.

Στην πραγματικότητα, δεν είναι όλα τόσο απλά, καθώς τα θέματα αυτά δεν λύνονται μόνο με κάποιες απλές τεχνικές βελτιώσεις. Εδώ και πολύ καιρό βρίσκεται στην ατζέντα η επέκταση του μουσείου, το οποίο είναι ξεκάθαρο ότι σήμερα δεν έχει αρκετό χώρο για να κρεμαστούν οι πίνακες που βρίσκονται στις αποθήκες, ενώ εκκρεμεί και η δημιουργία της λεγόμενης «μίνι μουσειακής πόλης» στην οδό Volhonka. Το σχέδιο αυτό είχε εκπονήσει παλαιότερα ο βρετανός Νόρμαν Φόστερ, αλλά δεν έχει ακόμη υλοποιηθεί.

Δεν έχει ιδέες, αλλά όραμα

Στο σημείο αυτό, η άποψη της Λοσάκ κλίνει στο να χαρακτηριστεί «επαναστατική». Συγκεκριμένες ιδέες για το πως θα γίνει η υλοποίηση, δεν διαθέτει, αλλά έχει το όραμα. «Μου αρέσει -εξηγεί- η ιδέα της φύλαξης πίσω από διαφανές υλικό. Είναι όπως τα παράθυρα χωρίς κουρτίνες στην Ολλανδία. Στη χώρα μας υπάρχει μια προτίμηση για τα παντζούρια και τους φράχτες. Σκοπός μας είναι... να τα αφαιρέσουμε όλα. Η κατασκευή αυτή, αποτελεί μια κοινή αποστολή. Πρέπει οπωσδήποτε να διευρύνουμε τα συμβούλια εμπειρογνομόνων, πρέπει να δούμε τα πράγματα με μια πιο ευρεία ματιά, από ότι με μια απλή μουσειακή ματιά. Ελπίζω πολύ στη συνεργασία με τις Αρχές της πόλης, τη δραστηριότητα των οποίων εκτιμώ εξαιρετικά. Νομίζω ότι είναι κάτι που η πόλη χρειάζεται πάρα πολύ. Δεν αρκεί μόνο η διαμόρφωση των πάρκων σε τόπο όπου οι άνθρωποι να αισθάνονται μια αρμονία, πρέπει και τα μουσεία να μετατραπούν σε ένα μέρος, στο οποίο το κοινό θα αισθάνεται ελευθερία. Το μουσείο πρέπει να γίνει ένα άνετο μέρος, όπου κάποιος θα θέλει να έρχεται και να περνά το χρόνο του. Η ατμόσφαιρά του πρέπει να γίνει περισσότερο φιλική».

Όλα αυτά ακούγονται ως ένα βαθμό εξωπραγματικά για τους ανθρώπους οι οποίοι έχουν συνηθίσει στα παραδοσιακά πρότυπα των μουσειακών χώρων, που θεωρούν ως κάτι δεδομένο να βλέπουν την κουρασμένη ηλικιωμένη υπάλληλο στην είσοδο, τις βαριές κουρτίνες, την ατμόσφαιρα ενός «ναού» των Τεχνών... Όμως η Μαρίνα Λοσάκ εδώ και καιρό έχει αποκτήσει τη φήμη ανθρώπου με φιλελεύθερες αντιλήψεις, κάτι που στην Τέχνη σημαίνει μέγιστη διαφάνεια και δημοκρατικότητα. Αναμένεται ότι στο «Πούσκιν», όπου τα τελευταία χρόνια δεν πραγματοποιήθηκαν εκθέσεις Σύγχρονης Τέχνης, αυτές θα εμφανιστούν σύντομα και σε μεγάλο αριθμό. Τον ρόλο τους σε αυτό θα παίξουν φυσικά οι φιλελεύθερες και σύγχρονες αντιλήψεις της Λοσάκ. Αλλά όχι μόνο αυτές. Η Σύγχρονη Τέχνη είναι το πεδίο που αληθινά γνωρίζει και επιθυμεί να εποπτεύει.

Ο Φιλελευθερισμός ... στα Μουσεία

Συγκεκριμένα σχέδια αναμόρφωσης προς το παρόν δεν υπάρχουν. Υπάρχει όμως η συνολική αντίληψη. Η Λοσάκ δεσμεύεται πως το πρώτο που θα γίνει, θα είναι η δημιουργία ενός απόλυτα διαφανούς συστήματος ενημέρωσης, ώστε να μην υπάρχει κανένα μυστικό και καμία αποσιώπηση όσον αφορά αυτό το τόσο σημαντικό έργο. Η διαφάνεια και η ανοιχτή πληροφόρηση είναι σαφώς στοιχεία φιλελεύθερης συνείδησης και μιας νέας, σύγχρονης αντίληψης. Ταυτόχρονα όμως αποτελούν και μια εξαιρετική τακτική διαμόρφωσης δημοσίων σχέσεων. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Λοσάκ διαθέτει μεγάλη πείρα στον τομέα των δημοσίων σχέσεων, καθώς παλαιότερα διεύθυνε το σχετικό τμήμα της Τράπεζας «SBS-AGRO». Δεν χωρά καμία αμφιβολία ότι η δημόσια κάλυψη των δραστηριοτήτων του «Πούσκιν» θα αλλάξει από τις πρώτες κιόλας εβδομάδες μετά την ανάληψη των καθηκόντων της. Ουσιαστικά, έχει ήδη αλλάξει. Αμέσως μόλις ανακοινώθηκε το όνομα της Λοσάκ ως διαδόχου της Αντόνοβα, το θέμα του Μουσείου Καλών Τεχνών αμέσως απώλεσε τη χροιά του ακαδημαϊκού και απέκτησε εκείνη του εντελώς σύγχρονου.

Ένα από τα πιο επώδυνα θέματα που σχετίζονται με το Μουσείο, είναι η πρόσφατη διαμάχη με επίκεντρο το «Ερμιτάζ» της Αγίας Πετρούπολης, για τη μεταφορά αριθμού από πίνακες στη Μόσχα. Αφορά την επανασύσταση του Μουσείου Νέας Δυτικής Τέχνης που είχε κλείσει κάποτε. Η μοναδική συλλογή των ιμπρεσιονιστών και μοντερνιστών είχε μοιραστεί τότε μεταξύ Μόσχας και Αγ. Πετρούπολης, δηλαδή μεταξύ «Πούσκιν» και «Ερμιτάζ». Τώρα, έχει τεθεί το θέμα της επαναλειτουργίας του Μουσείου αυτού, αλλά το πιο «Δυτικό» και διάσημο μουσείο της χώρας δεν θέλει να αποχωριστεί με το τμήμα αυτό της συλλογής του. Στη διάρκεια συνεντεύξεων σε ρωσικά ΜΜΕ η Λοσάκ έθιξε με μεγάλη προσοχή το ζήτημα της επανένωσης της συλλογής στο νέο μουσείο, αλλά ξεκαθάρισε αμέσως ότι η σχετική απόφαση πρέπει να ληφθεί σε κρατικό επίπεδο και όχι από την κοινότητα των μουσείων.

Η τοποθέτηση της Λοσάκ προκάλεσε μεγάλη δημόσια αίσθηση, κάτι που είχε καιρό να συμβεί για θέμα που αφορά τα μουσεία. Κάποιοι διαβλέπουν ενίσχυση της επιρροής του κράτους στον τομέα αυτό, και άλλοι ομιλούν για αναπόφευκτη φιλελευθεροποίηση του ακαδημαϊκού κλειστού κόσμου των μουσείων, προβλέποντας τη «νομιμοποίηση» της Σύγχρονης Τέχνης σε κρατικό επίπεδο. Ένα πράγμα είναι σαφές: Από τις 10 Ιουλίου του 2013 στη ρωσική Τέχνη θα σημειωθούν σπουδαίες αλλαγές.

Πηγή: rbth.gr